

Стая странајасса пролетарнојарановтчој

библиотека им. З. Н. Пина
КРАЕВЕДЧЕСКИЙ КОМИТЕТ

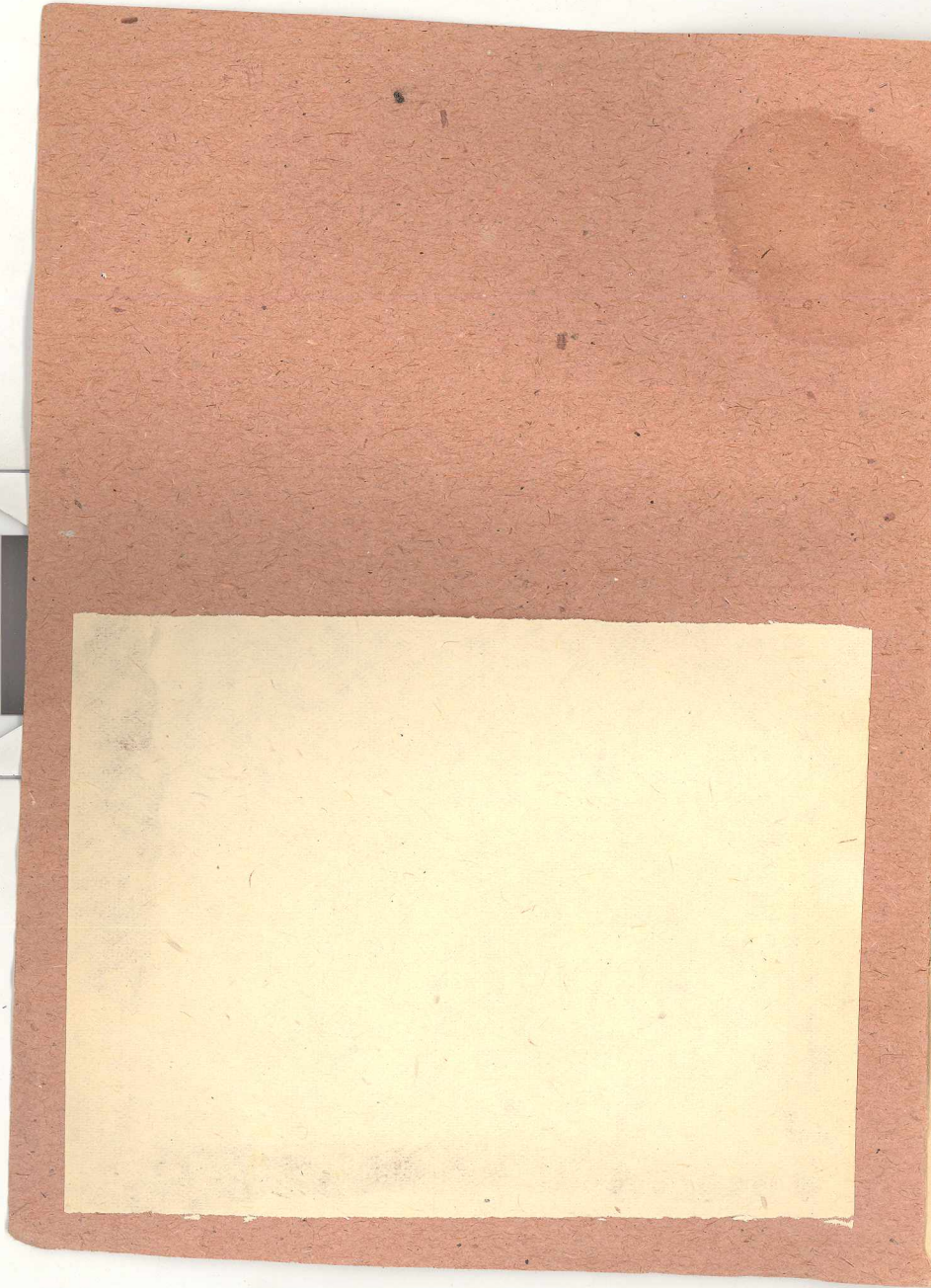
34cl
П85
1318к

Г. К. ПРАДЧЕНКО

КРАЈЕВӨЈ ИСПОЛЊИТЕЛНӨЈ КОМИТЕТЛӨН ОТЧОТ

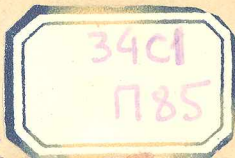
ABONEMENT №
Сыктывкарский

КОМИ ГОСИЗДАТ
СЫКТЫВКАР 1935

32
Став странајасса пролетаріјас, бтувтбј!

Г. К. ПРАДЧЕНКО

ABONNEMENT № 68
Dist. Centr. Biblioteka

КРАЈЕВӨЈ ИСПОЛНИТЕЛНӨЈ
КОМИТЕТЛӨН ОТЧОТ

ВОЈВЫВ КРАЈСА СӨВЕТЈАС
КОЛМӨД СЈЕЗД ВЫЛЫН
(1935 во, январ 6 луаб)

4652
1318K
Республиканская
БИБЛИОТЕКА
КОМИ АССР

КОМИ ГОСИЗДАТ
СЫКТЫВКАР 1935

Г. К. Прядченкс. ОТЧЕТ КРАЕВОГО ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА НА III СЪЕЗДЕ СОВЕТОВ СЕВЕРНОГО КРАЯ

Х218:

Отв. по вып. редактор А. Чеусова. Тех. ред. М. Шестаков.

Учлопн. Облита № 20. Издание № 15. Заказ № 1806. Тираж 3000.
Стат. формат бум. 72×108, 1/32, 1,75 печ. л. 64.000 знаков в печ. листе.
Сдано в набор 14/II-35 г. Подписано к печати 25/II-35 года

Отпечатано в типогр. Коми ГИЗ-а, Сыктывкар, Коммунистическ., № 2.

I. СОЦІАЛІЗМ ВӨСНА ТЫШЛӨН СЛАВНӨЈ ІТОГЈАС

Јортјас, сјездјас костса отчотнөј кадыс, коді муніс 4 во кымын, тырөма ыжыд төдчанлуна вөлөмторјасөн (событјејасөн). Тајө кадас пырөны 2 воыс первојја пјатіметкалөн—пјатіметкалөн, кор міјан страна нол воөн пөртіс ыжыдыс-ыжыд мог соціалістическөј економікалы подув пуктөм куға. Тајө кадас пырөны 2 во мөд пјатіметкалөн, коді течеө странаыи первојја пјатіметка чөжөн шедөдөм вермөмјас подув вылын да коді сувтөдіс ас воғас могөн классјастөм соціалістическөј общество течөм.

Но тајө каднас шедөдөм ітогјас вісталөмө да відлалөмө вужөмө, колө көт жеңыдыка-да төдмавны обстановкасө, кодын лоі партіялы да правітелстволы вескөдыны СССР-ын овмөссө да олөмсө грандіознөја перестроітөмын, төдмавны, кушөм тујјасөд мунім мі тајө гырыс победнөј ітогјасас.

Сөвет Сојуз тајө став кад чөжнас нуөдіс ассыс ужсө капіталістическөј кышын. Міјан страна лөн победоноствөј соціалістическөј преобразованјеыс, врагјасөн ескытөмлы паныд, петкөдіс

став мiрлы, мый власть дiнo воом рабочoй класс, ставсоюзса боевoй куммунистическoй партија вегкoдлoм улын, вермo истoријаын вoвлытoм oдjaсoн течны ассыс oлoмсo выл подувјас вылын, кор зiкoз бырoдoма мортoн мортoс експлоатируйтoм, сещoм подувјас вылын, кор ыжыдыгыжыд страналoн став бурoлoмыс (благосостоянiеыс) ем oтувја делo став рабочoйјаслoн, став ужалыс крестаналoн.

Мoд фактoн, кoдoс кoлo индыны, лoo сiјo, мый сoветскoй стројлы зiк чуждoй сiјo жугoдана (разрушителнoй) стiкiјаыс, кoдoс мi аздам бoрја 5 воон капиталистическoй странајасыс. Горныыс мунo ыжда сертыыс некор-на вoвлытoм экономическoй кризис јылыс, кoди шымыртис oтитoг став капиталистическoй странајассo. Тажo кризисыс шыбытис промышленност боксаъ воын муныс некымын странајасoс кымынкo дас во сажo бoрo. Промышленностлoн чoлoј јукoнјас петисны стројыс, промышленнoй кризис вујис визму овмoсo, кoн кисoмыс (разрушенiеыс) воис медбoрја выјoз-нин. Сiјo порацитис фiансoвoй сiстема, да, медбoрын, кризис чужтис ужтoмoлoмыс, гoллуналыс да шыглуналыс ыжыд кадрјас.

Уна пoлoс тујјас корсисны капиталистическoй странајас, медем петны тајo бедствијесыс. Индыглысны уна пoлoс рецептјас, но најo ставыс вoлины зiк вынтoмoс, медем бурмoдны-мечитны овмoсo. Велуна странајас, кoдјасoс торја јона порацитис кризисыс, бара аззисны петан тујсo му-

сө ыһыһов жукаһын, ыһы Имперіалістіческөй
војнајасын.

Сывөсна тајө кад чөжнас мі пыр аһам, кыңи
торја странајас термасөмөн гөтөвітөһы ыһы вој-
најас. Торја-һын јона тајө тыдаланаһн лоі сек,
кор Германіјаһын влаһ бөһтіс медлок реакці-
јаһыс — буржуаңијалөн медбөрја мыжөдыс — фа-
шістјас. Мі аһам тајө-жө торсө даһней Восто-
кһн, көһи Јапоніја қик јавө пөртө олөмө аһыс
завөјевателһөй планјассө, өружіеһн бөһтіс Ки-
тајыһыс ыһыңи территорияјас, лөвөдіс колоніал-
һөй государство—Манчжоу Го, көді збыһыссө
ем Совет Сојуз ыһыла ускөдчөһм могыһ лөвөд-
чан плацдарт.

Тајө каднас торја странајасын парламента-
ризм да сиз шугана демократіја вөһһны лөвө-
дөһаөс фашістскөй реакціја сапөһн. Соціал-
демократјас һөһта өтчыһ ворсіһны аһыһныс
предаһтелскөй ролсө.

Тајө фактјасыс рабочөй двіженіје, коммуңісті-
ческөй партија вескөдлөһ улын, вөчліс быһ лоа-
на (һөһзбежһөй) ыһыла аһсө мөздөһм могыһ
вооружовһөй тыһ колөһлун јыһыс. І мі аһам,
кыңи торја странајасын завөһтчіс ыһы рево-
люціонһөй косјаслөн кад.

Аһнысө мөздөһм могыһ рабочөјјасыһыс тајө
тыһсө мі аһыһлім баррікадајас ыһыһн Вөһһн,
Іспаніјаһын да меһсөсө Китајһн.

Тајө став вөлөһторјасыһыс мі вөчһм аһыһным
колана ыһыла аһсө. Міңан правіһелствөһн пол-
и

Ыккыс мунис медвоц мiр юнмөдöмлаан да был
военнöй столкновениеяс не лезöмлаан. Мiжан —
советскöй — представительяс международнöй уч-
реждениеясын, торюн-кö Лiга нацийн, неöt-
чыл индылсны, мыj мiжанлы чуждöйос завоева-
тельнöй зiлөмжасыд, мыj мiжанлы jöзлөн му оз
ков, но мыj i ассыным му, нiötи кокпыдöс
паста му мi огö сетöй некодлы, некушöм усло-
вiеяс дырjи. I öнi-кö Советяс Ставсоюзса 7
сезд кежлö мiжан ез вöв военнöй столкнове-
ниеясыс, таjö медвоц сыпонда, мыj мi пыр
нуöдiм мiр кутан полiвика да юнмөдiм ассыным
дорjысан вынымöс.

Быдмөм ыжыл вына индустрија, стрöйтөм фаб-
рикаяс, заводяс, торја-нын, обороннöй промыш-
ленность, сетисны почанлаун юнмөдны мiжанлыс
рабоче-крестьянскöй Краснöй армијаос сешöм дор-
jысан средствоясөн, кодяс сувтөдöны сiјöс во-
зынмуныс армијаяс радö. Но медса ыжыл вы-
ныс мiжан армијалөн сыын, мыj сылөн быд бо-
ејец петис рабочöйяс да ужалыс крестьяна рад-
ясыс да бура төдö, мыjла совет власть сетис
сылы öрүжiе, сiјö чорыда төдö, мыj сiјöс чу-
көстöма дорjыны советскöй границаяс лоны
вермана ускөдчөмжасыс. I мiжан армијаса быд
боејец, кывшутөг, ковмаскö, ассыс ловсö сывы-
лö пунктöмөз, мунас мiжан партија да мiжан пра-
вительство медвоцза чукөстчөм куза-жö дорjыны
таjö границајассö.

Да, мiр вöсна мiжан зiлөмжаслөн збылыс емöе

положительной успехас. Ме чапта, јортјас, лоо
справедливөјөн выставны вескыда, мыј егө-кө ми
аскадын јонмөдө вынјорсө мијан страналыс,
егө-кө јонмөдө ассыным армијасө өнја дорјы-
сан средствојасөн, егө-кө стрөитөј укрепительной
сооружениејас, сек ескөн ми, гашкө, вөлим-нын
военной столкновениејас факт возын Асыввы-
лын, көн агрессивной тенденцияјас медга-нын
петкөдчылысны тајө став кад чөжнас. Империа-
листическөј јапонскөј кругјас неөтчыд заводит-
лысны спровөдирүйтны мијанөс да кыскыны вој-
наө, і сөмын мијан чоткөј да јаснөј вичыс мир
вөсна тышын да границајас јонмөдөм могыс
мерајаслөн зон система, јонлуныс славной Далне-
восточной Красной армијалөн, заставитисны ја-
понскөј империализмөс нөрөвитны аслас ускөд-
чөмнас сывөсна, мыј сјө полис столкновениеје-
сыс, медым не лоны пазөдөмөн.

Мукөд странајаскөд политическөј да эконо-
мическөј волысөмјасын тајө каднас лоины ыжыд
событиејас, на пөвсө колө сујны Америкаса со-
једињонной Штатјасөн Совет Сојузөс признајтөм.

Ставмуывса волысөмјас боксаң мөд ыжыд
событиеөн лоі мијан Сојузалөн Лига нацијаө пы-
рөм.

Лига нацијө Совет Сојуз пырис кыңи победы-
тыс пролетариатлөн государство,—аслас тујви-
чыслы вернойөн колөмөн. Сјө пырис сы бөрын,
кор став обстановкаыс да Лигаса унжык шмен-
јаслөн ескөдөмјасыс сетөны надеја, мыј Лига

пыцкын сылӧн мӧр вӧсна тышыс лоӧ нӧшта активнӧйжык. Онӧ решајтчӧ вопрос, кодӧ затрагивајтӧ интересјасӧ ужалыс став јӧзлыс: лоны лӧбӧ не лоны војналы. Тыр отчет асмыс сетӧмӧн сыын, кушӧм огранѣченнӧјӧс средствојасыс да поѣанлуныјасыс Лига нацијӧн, Сојуз лыддӧ, мыј Лигаса став шленјасӧн дружнӧја ӧтув ужалӧмӧн (сотрудничаетӧмӧн) почӧ зев уна вӧчны војналыс шансјасӧ чинтӧм могыс.

„Ме тӧда, мыј Лига нацијӧн аслас распораженијын абу војнасӧ ӧкӧӧ бырӧдан средствојасыс—висталис Литвинов јорт аслас речын Лига нацијӧ пыригӧн,—но ме еска, мыј сјӧ став шленјас чорыд вӧлаӧн да дружнӧја ужалӧмӧн зев уна почӧ вӧчны и ӧнија быд кадӧ, медым чинтыны војналыс шансјасӧ“.

Со пыцкӧсыс мијан политикалӧн, код подув вылын мӧ пырим Лига нацијӧ.

Сјӧ торсӧ, мыј мӧ ваяӧдим ассыным странаӧс Советјас ставсојузса 7-ӧд сјезд кезлӧ војеннӧј осложненијестӧг, колӧ пасыны кыјӧ медыжыд фактӧс мијан партија да мијан правительство ужын.

Тайӧ политикасӧ Совет Сојуз кугас нуӧдны и воӧд. Но ӧнӧ, ыжыд вермӧмјас подув вылын и экономикаын, и политикаын, и дорјысан вын јонмӧдӧмын, мӧ вермам ас вылӧ чорыда ескӧмӧн виставны, мыј империалистическӧј странајаскӧ, кодјас сӧнјаснысӧ вескӧдӧмаӧс мијан му вылӧ, бостчыласны мијан вылӧ ускӧдчыны, мијан лоӧ тырмымӧн и вынјас и средствојас сы вылӧ, ме-

дым ке сөмын дорҗыны асыным мунымс, но
і сы былө, медым обязательно жугөдны врагөс
сijө территория вылын. (Аплодисментјас.)

Мөдтор, мыј мјанлы колө відлавы,—тајө
Сөвет Сојузын социалистическөј строителство-
лыг общjөј итоҗассө. Татөг оз поҗ вөчны от-
чотнөј доклад Крајувса Исполнительнөј Комитет
уж јылыс. Оз поҗ сыпонда, мыј мјан Сөвет
Сојуз ем јединөј целнөј көзәјственнөј орга-
низм, і быд крај да торја район, сijө мбө мөд
задаңје оломө поргөмөн, вөчөны общегосудар-
ственнөј делө.

Кушөм-нө медгырыс итоҗас емөс мјан Сө-
вет Сојузын? Најө сыын, мыј мј, первојја пјати-
летка 4 воөн ештөдөмөн, стрөитим подув со-
циалистическөј экономикалы; мј лөсөдөм промыш-
леностын уна был јукөдјас, кодјасөс ез төд-
лы важ, цар дырса Россия; мј лөсөдөм ізшом
да металлурҗја ыжыд мөд база Асыввылын;
мј лөсөдөм промышленинөј велуна сешөм отрасл-
јас, кыҗи автостројенје, тракторостројенје,
авиационнөј моторјас вөчөм, химическөј промыш-
ленность, тыртим странаөс гырыс электростан-
цијас сөвөн і тајөн енергетика боксан пере-
вооружитим асыным странанымс.

І ставыс тајө вөчөма сешөм масштабјасөн,
кодјас қикөз вежөны чужөмбансө мјан страна-
лыс.

І медыжыд вермөмөн лөб сijө, мыј мј тајө
ыжыдыс-ыжыд строителство нуөдөмөн дорим

дај дорам ассыным кадрјас. Мјан промышленостын өнү ужалоны уна сурс јөз, кодјасөс велөдөма первојја да мөд пјатиметка чөжөн, социализм делөлы преданнөј јөз, мјан странаса делөлы беззаветнөја преданнөј јөз.

Торја-нын төдчана итојас 1934 хоҗајственнөј волөн. Мү аздам, кыҗи орјавалытөг вооны јуөрјас мјан странаса ценгрө, мјан партија вожд Сталин јортлы тырвермөмөн 1934 воҗа проиствдственнөј заданјејас тыртөм јылыс. Онөз мјан бөрө колччылис сөд металлургија, мјан народнөј овмөсын медколана јукөдыс. 1934 воҗа итојас петкөдлөны, мыј партијалөн да рабочөј класслөн ыжыд зилөмјас вайөдисны победаөз и тајө кывкютана участокын. Заданје—сывдыны 10 миллон тонна чугун—тыртөма срукөз. Од таво мү сөдтүм чугун сывдан плансө 40 пр. вылө унжык, и мјан страна сентабр да октабр төлысјасын тајө воын чугун сывдөм ыжда сертис сувтис медвоҗа местаө став му вылын (аплодсментјас). Чугун, кодү онөз вөли меддефицитнөј материалөн, правительство шуөм серти снүмитөма фондированјеыс.

Визөдлөј мукөд итојас вылө. Первојја пјатиметка чөжөн стрөитөм да мөд пјатиметка чөжөн техника боксаң освоитөм тракторнөј заводјас лөдисны 1934 воын 91 сурс трактор, а тајө предпрјатјејаслөн вынјасыс да техническөј оборудованјеыс лөзөны планјрујтны 1935 во вылө 125 сурс трактор лөзөм.

Кытчы он виждлө, көзайственнөй строителство быд участокын ми 1934 во помалим тырвермөмөн.

Ми упорноја косасим мијан партија вожд Сталин јортлыг лозунгсө техника освоитом јылыг оломө портөм вөсна. Сталин јорт виставлис, мыј реконструкция кадө техника решајтө ставсө. Тајө могсө гөгөрвоисны мијан Совет Сојузса став рабочөјјас да колхозчыкјас. Техника освоитом вөсна, мијан предпријатијасөс, мијан машинајасөс тырвыјө освоитом вөсна ми чорыда косасим і та боксаң шедөдөм гырыг вермөмјас. Портисны оломө индөдјас сы јылыг, мыј оз вермы лоны сещөм машина, кодөс ескө ми егө вермө вөчны мијан странаын. Да, абу сещөм машина, кодөс огө вермө вөчны ас ордын, асланым советскөй социалистическөй предпријатијас вылын.

Ти төданныд, јортјас, мыј мијан странаын ужтөмалөм абу. Сек, кор капиталистическөй странајасын јөз, кодјас оз аадыны кыччө пуктыны ассыныг трудсө, артавеө 50 миллион морт гөгөр, налыг семјассө лыдфьтөг, а мијан Совет Сојузын ужалөны ставыс, мијан ужтөмалөм абу.

Унжык предпријатијасыс мијан вужөдөма 7 часа ужалан лун вылө. Тајө фактыс сја-жө петкөдлө став мирлы сјјө бурлуно (преимушществосө), коді ем советскөй строј сестемаын.

Тајө каднас јона быдмисны рабочөй классөн кадрјас. 1930 воын-кө став Совет Сојуз паста

ми лыддылым 19,5 миллион рабочёйге да служаш-
щёйге, өни, 1934 воын, лыддысго 23,4 миллион
морт.

Быдмис төдчымөн и уждон фонд. 1930 воын
вөлі 13,6 миллиард шайт, 1934 воын— 41 миллиард
шайт. Быдмис социальнөй страховаңиелөн фонд,
мөдногөн-кө— сийө средствоясыс, кодјас специ-
альнө пуктысгоны сы выло, медем бурмөдны
материально-бытөвөй условијеяссө рабочёйясыс,
медем аскадө воны мечитан отсөгөн, јонмөдны
налыс қонвизаалунсө шојччан керкајасө, сана-
торияјасө ыстөмөн да с. в. Тајө фондыс ыжы-
да быдмис,—1930 воын сийө вөлі 1.800 миллион
шайт, 1934 воын—5.300 миллион шайт.

Сојузын народнөй доход ставнас содис 35 мил-
лардсаң 1930 воын 60 миллиардөң 1934 воын,
пөштө кык пөв.

Зев төдчанаөн тајө став каднас вөлі сийө, мыј
быд отраслин мијан ем ыжыд производствен-
нөй подјом, коді петкөдчө массөвөй социалисти-
ческөй орджысөмын да ударничествон.

Ҷескыдинјас пөртсылисны фронтө, массасө
мобилизујтөмөн ми штурмујтим тајө Ҷескыдинјас-
сө да тырвермөмөн пөртим оломө партияөн да
правительствоөн сувтөдөм мојяссө.

Ми косасим сиз-жө Сталин јортлыс лозунг-
сө оломө пөртөм вөсна сы јылыс, мыј строи-
тельство пафос динө өни колө содтыны
освоитан пафос. Ми ақзам, медеаңын бөрја
кык воө, кызи партия, рабочёй класс да стра-

намы ставнас велалісны освоітавны вым гырыо
предпратіејас ыжыд іздєржакајастөг, сіз шуға-
на пусковөј кадјастөг.

Тажө каднас кыптисны вым промышленнөј ра-
јонјас. Быдмисны вым карјас, кодјас воаҗык ез
вөвны карта вылын, сецөмјас, кыҗи Магнито-
горск Уралын, көни лыддыгсө 200 сурс омыс,
Кіровск поларнөј круг сајын да уна мукөдјас.

Тажө кадколастыс вөлі, торјөн төдчана, гран-
дюзнөј победајас да достіженіејас шедөдан
кадколастөн да сіјө бостас торја мстбок міјан
Сөветскөј Сојуз тышкасан да развівајт-
чан історіјаын.

Абу ічотжыкөс вермөмјас і візму ов-
мөсын. Странаөс індустріалізірујтөм вөсна,
сы вөсна, мыј мі котыртім ыжыд вына машин-
нөј база, артмисны җик мөд условіејас візму
овмөссө вужааҗыс перестроітөм вылө.

Өні став страна вевтвысөма машинно-трак-
торнөј станціјајас сетөн, уна сурс тракторјас
ужалөны өні візму овмөсын.

Котыртөма му вылын медыжыд мувөдөтөм.
Мі котыртім уна со сурс колхозјас да уна сурс
совхозјас. Коллективізаціја Сојуз паста кыптис
74 пр-өз. Решајушщөј візму овмөсса крај-
јасын да областјасын ештөдөма дөрвыв кол-
лективізаціја.

Важ уклада, посны, разіпелө торјалөм, воаҗө
кыптөм вылө тујјастөм візму овмөс кол іс-
торіјаө. Сіјө вежіс гырыс машинајасөн му уҗа-

лөм, коді сетө почанлуи примеңајтны наукалыс да агрономическөј техникалыс медбөрја дости-
жәңијессө.

Партија да правительство кык во сајын ыстис-
ны виңму овмөсө уна дас сурс медбур јөссө,
медым отсавны колхозјаслы жеңыдзык сро-
көн јонмөдчыны организацја да овмөс боксаң
да обеспечитны воңө вылө өдјө кыптөм. Вөлі
котыртөма помитотделјас, кодјас ворсисны торја
ыжыд рол. Сіктө вөлі вескөдөма победа пер-
јөм вылө еңергіјалөн да вөмалөн выл вын. Вө-
лі мобілізујтөма паскыд актив еңертичнөј да
талантливөј јөзые советскөј властлы преданнөј
колхозыкјас пөвсыс, вөлі бостөма мог өдјөн-
жык кыпөдны виңму овмөс,—тајө могсө тыр-
вермөмөн пөртөма олөмө.

Виңму овмөсын мијан ем сеңдөм гырыс
вермөмјас, кодјас леңисны мијанлы 1934 воын
поставкајасөн да һаң һөбөмөн заптыны 1,5
миллиард пуд һаң. Тајө леңис мијанлы бырөдны
өһөң вөлөм карточиңј система һаңөн снабжај-
төмын.

Тајө збылыс ыжыдыс-ыжыд вермөм, коді
вужсаңыс вежө мијан экономикаын велуна воп-
росјас разрешитан һөгсө. Сјө кутас отсавны
өдјө паскөдны төвар бергөдчөм, став прөдукта-
јас вылө чинтыны донјас, воңө вылө јонмөдны
мијанлыс шајт да кыпөдны общөј материальнөј
благосостојаңијесө став ужалыс јозыс.

Мијанлы колө кужөмөн, бура пөртны олөмө

партіјалыг да правітєльстволыг тајо важнєјшѡ
індѡдјассѡ да шуѡмјассѡ.

Міјанлы колѡ і асланым крајын паскѡдны да
јона кыпѡдны тѡварбергѡдчѡм, пуктыны њањѡн
взасѡмсѡ сїа, медем њекѡдлѡн ез кол сом-
њњїе сыын, мыї страналѡн ѡнї ем тыр-
мымѡн њањ, медем паскыда взасѡм пыр
могмѡдны потребностсѡ став јѡзлыс.

Ѕїкѡз вежсїс і култура боксањ чужѡмбаныс
міјан страналѡн. Мі пѡрїм дорыв грамотаа
странаѡ. Став том поколенїеыс, міјан чемад-
ным, велѡдчѡны школајасын, і сѡмын-нын ылі
торја націоналној рајонјасын міјанлы колѡ еш-
тѡдны всеобуч. Унжыклаас-нын міјан сојузса 99
прѡцент територїа вылын—всеобщѡј начальной
велѡдѡм пѡртѡма олѡмѡ.

Мі паскѡдїм ыжыд сет шѡр да гырыс школа-
јасыс, кѡнї велѡдам уна дас да со сурс јѡзѡс.

Велѡдчѡм боксањ міјан артмїсны сещѡм усло-
вїејас, кор рабочѡј, колхозник да ужалыс јѡз
семјасыс быд том морт вермѡ бѡрјыны велѡд-
чѡмын да спецїалїзїрујтчѡмын аслыс любѡј туј.
Сїјѡ вермѡ бѡрјыны педагогїческѡј, медїцинскѡј,
технїческѡј, любѡј уж, кодѡс сїјѡ рафејтѡ да
кытчѡ кыскѡ сїјѡс.

Міјан гырыс школајас ѡнї лезѡны сурсјасѡн
їнженерјасѡс, врачјасѡс, агрономјасѡс, кодјас
мунѡны міјан овмѡсѡ да оплодотвѡрајтѡны сї-
јѡс наукаѡн да знањїејасѡн.

II. ВОЈВЫВ — СОЦІАЛІСТЫЧЕСКӨЙ СТРОЈКА ВЫЛӨ ВАЛУТА ВӨСНА ТЫШЫН

Медыжыд народно-хоҗајственијög мөгөн, кодөс сувтөдөма крај вөҗын партијаөн да правітелствөөн, сіјө лөө вө рекспорт.

Војвыв крај, кызі мјан велалөма-нын шуны, — стравалөн валютнөј цех. Тајө мөгсө олөмө пөртөм вылын мј музлыгөг ужалім отчотнөј кад чөжөн.

Војвыв крајын вөр улын плөщадыс артавсө 78 мільон гектар, 10 прөч-ыс унжык СССР-са став вөр плөщад-јас нын, мбө 36 прөч. став вөрөыс Сојузса јевропејскөј јүкөдын. Сөрт, егкө, тајө вөр плөщад-јас абу-на ставыс төдмалөма, емөс ыжыд учасок-јас, кодөс експлоатирујтөмө мј егө-на бостчылөј. Но 50 мільон кымын гектар вылын нуөдөма лесоустројство, төдмалөма најөс. Тащөм подулыс мјан медыжыд мөгсө пөртөм вылө.

Мј чукөртім өні тырмымөн вынјас да средствојас, медем матысса кадө төдмавны крајлыс вөр озырлуңсө ставнас. Тајө мөгыс сувтө став ыжданас сывөсна, мј вөрлеқөм вонг-всө кутас ыждыны. Мјанлы колө унжык лөҗны вөр, өт-кө, сывөсна, медем унжык вөр петкөдны заграңцаө да сіјөн бостны валюта соціалістическөј строітелство вылө. Мөд-кө, мјан мөг — унжык сетны вөр пыщкөсса рынок вылө, соціалістическөј промышленностлы, транспортлы,

1318k
8339
#442
Выл строїтельствоjasлы. Сесса вөрлежым паскө-
дөмыс колө мїжан бумажној да хїмическөј про-
мышленность кыпөдөм выла.

* * *

ABONEMENT №
Cenr. Bibliotekalar

Бөрја нол воён Војыв крајын лежөма 81.336
сурс кубометр вөр, 1933-34 воын вөлі пөрөдө-
ма 18.150 сурс кубометр. 1934-35 вога про-
грамма серті шуөма лежны 22 мїллон кубо-
метр вөр. Вөрлежым колөм во серті содө 3
мїллон кубометр дорыс унжык. Тамында вөр-
лежөмыс ставнас тыртө потребностјассө мїжан
вөр перерабатывајтан промышленностьлыс.

Вөр лежым паскөдөмын ыжыд ролыс вөрса уж-
яс мехаңизирүтөмлөн. Мї чорыда ужалım меха-
ңизацїя паскөдөм вөсна. Војыв вөрын өнї уж-
алөны шїрококолејнөј, узкоколејнөј да подвес-
нөј көрттујас, тракторнөј базаяс да с. в. 1930-31
воын-кө мехаңизирүтөм тујјастї вөлі кыскөма
2900 сурс кубометр, 1933-34 воын 4700 сурс
кубометр, лбө 25 прөцент лежым став вөрсыс.
Таво мїжанлы ковмас кыскыны мехаңизирован-
нөј тујјастї 5815 сурс кубометр—27,2 прөцент
лежым став вөрсыс.

Тажө каднас мїжанлы удајччїс пыртны вөрпро-
мышленностьө уна выл мехаңизмјас — кырсы-
сан да пурјасан станокјас.

Кышутөг, крај вөчїс ыжыд уж мехаңизацїя
боксаң. Но тајө ужыс тырмытөм-на. Мехаңизм-
јас іспользујтөм боксаң мї ужалım омөла.

Республиканская
БИБЛИОТЕКА
Коми АССР

Мі өнөң-на ег велелө бөрјыны местајассө промышленнөј предпріјатіјејас улө вөрүн. Факт-өд, мыј уна механизиrowаннөј тујјас вөчөма абу сетчө, көн поңө најөс іспользујтны ыжыд проізводственнөј еффектөн. Тајө өшыбкајассө колө бөрөдны матыса кадө.

* * *

Вөр вөсна тыш, валута вөсна тыш—подув-јаслөн подувыс Војвыв крајлөн. Но абу быд-ланн гөгөрвоөмаөс тајө істїнасө.

Колхозјаскөд вөрлеңөм куңа мїјан взаімо-отношенїејас течсөны двухстороннөј договор-јас подув вылын. Но көн сурө мї паныдагам колхозјас да өткаолысјас зілөмјаскөд торкны договорјассө, мынтөдчыны вөрүн ужалөмыс. Таңөм практикаыс абу мїјан, абу колхознөј, а кулацкөј. Војвыв крајын оз вермы лоны болше-вістскөјөн колхоз, оз-кө көсјы сіјө косанны вөр вөсна, зілө-кө сіјө пышјавны вөрлеңөмыс.

Торја колхозјас оз пөртны олөмө ассыныс договорјас вөр пөрөдөм да кыскалөм куңа, і сывөсна вөрүн лоіны-нын содтөд сөкыдторјас, кодјас велуна рајонјасын вуңөны-нын вөр про-грамма торја участокјасын өрөдан угрозаө.

Вөрлеңөм мунөм куңа јанвар 1-д лун кежлө лыдпасјас кыпсөны ыжыд тревога. Пөрөдчөм куңа план тыртөма 41 прөч. Сөрт, тајө абу өмөл. Но мї безобразнөја колтчам пөрөдөм вөрсө кыскөмын, кыскөм куңа программа тыр-

төма сөмын 12,1 прөч. былө. А-өд январ-нын, кыскасөм былө кадыс еша-нын колі. Вөр программа судба вөсна тревога ыждө. Медым веш-тыны таяө угрозасө,—а таяөс миянлы колө быт вөчны,—колө матыса лунјасө-жө петкөдны вөрө содтөд ужвын, содтөд кыскасан вын, медым матысса даслунјасө обеспечитны чорыд перелом вөрлежөмын да медвож бырөдны торјалөм-сө пөрөдчөм да кыскасөм костын. Вөрлежан программа колө тыртны ставнас да срок кежлө!

Таяө сјезд трибуна вывсаң миянлы лөө пре-дупредитны торја рајонјасөс, кодјас бөрө колч-чөны, кодјас оз боевөј өдјасөн ужавны вөрүн. Таяө рајонјас лыдө пырөны: Междуречје, көн кыскасөм куҗа плаан тыртөма сөмын 2,1 прөч. былө, Котлас—6,3 прөч., Вилегдскөј рајон—5,2 прөч., Вохма—7 прөч., В-Устуг —8 прөч., Нуксеңица—8 прөч.

Серт, ескө таяө рајонјас пөвсыс некымын-јас пөрөдчөм куҗа оз омөла муины. Но таяө—сөмын жын уж! Вөрүн бур ужыс оз вермы артавсыны сөмын пөрөдчөм куҗа петкөдласјасөн сек, кор вөр пөрөдөм да катишщө былө вөр кыскөм костын торјалөмыс быдмө. Быд рајон-лыс, рајисполкомлыс, сиктөветалыс ужсө ми ку-там доңжавны сы серти, кыҗи најө кутасны ко-сасны пөрөдчөм да кыскасөм костын торја-лөмсө бырөдөм вөсна, вөрлежан программа став-нас да срок кежлө тыртөм вөсна.

Торјон колө виставны өткаолмејас јылыс.

Быд районин ем сещом откаолысјас, кодјас ас
выло обязательствојас бостом бoryн корго-
ны помкајас, медым најос не тыртны. Кызі
сөмын заводчө вөрлеңөм, најө зилөны весас-
ны кытчө-кө, районувса центрө, карө, а кыз
сөмын ештө вoryн ужыс, тајө саботажникјасыс
благополучно бергөдчөны гортас. Мижанлы колө
став выныс виставны, мыј ташөм практикаыс
ем кулак саботаж туј выло катовчөм государ-
ство воңын ассыс обязательствојас тыртөмын. I
јөзкөд, кодјас оз көсјыны отсавны став крајлы
вөр вөсна тышын, мижан вермас лоны сөмын
өти сорни,—сорни, кызі подкулачникјаскөд, са-
ботажникјаскөд, кулак мөвпјас новлодлысјаскөд
да нуөдысјаскөд.

Быд честнөј откаолыслөн мог—мунны өти ту-
јөд колахчникјаскөд да тыртны ассыс медвоң-
ча обязательство государство воңын.

Тајө сјезд вылыс мунөм бoryн мижанлы ков-
мас паскөдны массөвөј политическөј уж вөрө
массөвөја петөм вөсна.

* * *

Сырјөвөј заготовкајас нуөдөмын медса рес-
кыдинөн мижан лоө кылөдчөм. Шук тані, кылөд-
чөмын мижан ыжыд вошөмјас. Стерг, і кылөдчө-
мын мижан ем ыжыд вермөмјас, торјөн-нын кы-
лөдчан ужјас мехаңчырујтөм куңа. Колөм каднас
мі јујас вылын лөсөдим сещөм запаңјас, кодјас
збымысө лөоны гырыс предпријатјејасөн. Бо-

стө, пример пиды, Бобровскөй запан. Но таяо
вермөмјасөн некызі оз поч вевтвыны сіјө во-
шөмјасө, котјас мијан быд во овалны кылөд-
чөмын.

Мијанлы колө сіз лөсөдны кылөдчан плансө
доктан навигация кешлө, медым не лезны кос-
тыны вөрсө берејасын да положјасын, не лезны
кывтны мореө, котыртны кылөдчан ужјасө сіз,
медым өтө вөр дінас ез ковмы ужавны кымын-
кө пөв.

Вөрлезөм да кылөдчөм бура нуөдөмыс щөщ
сы сајын, кущөма лөө котыртөма бытөвөј об-
служиванјесө рабочөјјаслыс.

Карточној система отменитөмөн таяо вопрос-
јасыс сувтөдсөны өні зик мөдногөн. Пөрөдчыс
і кыскасыс өні-кын свободнөја нөбөны вөрын
наң, шыдөс, вөвјаслы көрымјас (фураж). Ме-
дым образцовөја мөгмөдны вөрлезысјаслыс таяо
нуждајасө, мијанлы колө котыртны вөрын ма-
гачинјаслыс да ларокјаслыс паскыд сөт.

* * *

Вөрлезөм да кылөдчөм—таяо медвоzza кык
эвено валюта вөсна тышлөн. Кожмөд эвено—
мијан вөрзаводјаслөн уж. Та боксаң мијан крај
сіз-жө шедөдіс ыжыд вермөмјас. Отчотнөј кад
чөжөн выл вөрзаводјас вөчөм куза збылыс
нуөдөма гырыс строителство. Уна сөм вөлі
пуктөма важ заводјас реконструирүјтөм вылө.

Вөрзаводјаслөн лыд 66-сан 1930 воын содісны

81-öз 1934 воын. 4 во сајын-кө мијан вөлі 210 вөр пілтан рама, өні Војвыв крајын 272 рама. Медыжыд вермөмјас емөс Северомес куҗа, мијан крајын журнуөдан трест куҗа. Сіјө пред-пријатіејасын вөрпілтан рамајаслөн лыдыс содіс 151-саң 196-өз. Быдмісны сешөм вөрпілтан гігантјас, кызі Молотов нима 24 рамаа завод — ставсојузса месоплакалөн ошјысантор. Кегостровскөј заводјас, Цігломенҗса заводјас, В.л. Иванов нима завод Оңегаын да мукөд. Ставыс најө стрөйтөма да оборудујтөма техника медбөрја кыв серті, вооружітөма ыжыд вына да өдјө ветаөдлана рамајасөн (300-500 оборотөз мінутын).

Тайө заводјаслөн ужавны заводітан медвоҗаа кадыс—пусковөј період—характерізујтчис освоітөм куҗа вісөмјасөн. Торја-нын тайө колө віс-тавны Молотов нима завод јылыс. Төрыт тайө заводвызса представітел Мусівскіј јорт вескы-да вістаіс сјезд вылын, кушөм сөкыдторјас вөліны освоітан кадас.

Но „челад дырса вісөмјас“ коліны-нын, опыт „чукөртан медвоҗаа кад“ выл заводјасын помасіс, і мијан мөг өні сыын, медым ставнас іспөмзүјтны налыс технїческөј вынсө. Тайө мөгыс өні мијанлы лоө вын серті, өд мијан заводјасын техника боксаң быдмісны уна лыда кадрјас, кодјасөс чукөстөма разрешітны, і месска, најө разрешітасны тайө мөгсө.

Кызі быдміс продукціјаыс мијан вөрзаводјас-

лөн? 1930 воын ми пилитим 701 сурс стандарт, а 1934 воын -980 сурс стандартыг-нын унжык, вөр промышленностлөн во чөжса продукция-ыс крадын содс 40 прөцент выло. Северомес-лөн заводјас 1930 воын пилитисны 565 сурс стандарт пилматериалјас, а 1934 воын—780 сурс стандарт, таво Северомеслөн заводјас программасо тыртисны ставнас срокоң. Завод-јас пошти ставнас төрөдчисны плановој лыд-пасјасо асдон серти да кужисны сетны вылын качествоа продукция.

Војвывса вөрпитан промышленностлөн вер-мөмјас бесспорнојос да ыжыдог. Но талун мијан воңын сувтоны-нын выл могјас. I мед-ыжыднас на пөвсын лоо дровесина облагоражи-вајтом куңа мог. Мијан коло петкөдны загра-ныцао не сомын кер да пөвјас, но i облагора-жениој вөрматериалјас.

Ми вөчим-нын ыжыд вына вөр обрабатывајтан цехјас (Ленин нима завод, 25 №-а завод да мукөд), кодјас абымысө лооны самостојател-ној гырыс предпријатиејасөн. Коло освоитны тајо цехјаслыс оборудованијесө да серјозноја бостчыны пөв обрабатывајтомө. Тајо сетас ми-јанлы позаналун исползуитны сещөм вөрматериал-јас, кодјас онөң мунисны шыбласө.

* * *

Заводјасын уж бурмөдөм выло өти ыжыд предпосылкаөн вөлі вөрзаводјасса рабочөјјас-

дыс материално-бытöвöй условіејас бурмөдөм
4 воён строитöма 140 суре квадратној метро
жілплощад, востöма 23 клуб, 21 кино, 230
гöрд пемöс да с. в.

Отчотнöј кад первојја жынјас (1931-32 воја-
сö) мијан вөрзаводјасын вöлі ужвынлөн ыжыд
вежласöм (текучест). Торја предпріјатіејасын
öтi во чöжөн рабочöј составыс вежласіс кык
пöв, весіг і унжыкыс. Öнi тајö текучестсö бы-
рöдöма. Вөрзаводјасын котыртöма устојчівö),
постöянној кадрјас, і тани подувыс вөрпромыш-
ленностьса предпріјатіејаслөн возö ужсö бур-
мөдöмлы.

Унжык вөрзаводјасын тајö војасö јона пас-
каліс технїческой велöдчöм, велуна предпріјати-
ејасын котыртöма бура оборудујтöм технїче-
скöј кабинетјас, специалістјас пöвсыс буржык
јукөнныс кутіс отсасны рабочöјјаслы технїкаөн
овладејтны.

Но вөрзаводјасын, сіз-жö кызі і вөрлезöмын,
мі ег на шедöдö тырмымөн бур культурно-бы-
тöвöј обслуживанїе. Пыралöј мијан рабочöј об-
шщезітїејасö. Уналаын аззанныд најт, аңтысанї-
тарнöј условіејас. Сјезд бöрын мијанлы ковмас
котыртны паскыд кампанїе рабочöјјас бытö
культура возö пыртöм могыс. Мијан колö вїс-
тавны сылы: тенад-кö ем клуб, гöрд пемöс, кі-
но, бур керка обшщезітїе улö, технїческой кру-
жок, тенад мөг—ковасны безкультурјекöд бы-
тын, косасны најткöд, лудїккöд, обломовшщї-

накөд. Ме чапта, колө нуөдны та мого ме
еңегичнөй мөрајас, кыскыны тајө ужас паскыд
общественностөс да мевоз ударныкјасөс. Оз
поз лыдфыны тырдо на ударныкөн работјөс,
коді бура тыртө производственнөй программа,
но өз косаг култура вөсна бытын, коді оз ве
лөдчы, коді олө һајт пыщкын.

Валута вөсна тышлөн һолөд эвено—погруз
ка. Тајө участок вылын ми сја-жө ег омөла
ужалөј. Бөрја навигация дырји ми котыртим груз
чикјас пөвсын грузытчыс бригадајас, вөрбіржа
јас да весиг портјас костын массөвөј ордысөм.
Массөвөј ордысөм да ударнычество сетисны ми
жанлы вөваытөм өдјас грузытчөмын. Не ещачыс
вөвлі, кор иностраннөй пароход грузытчыліс өтө
суткјөн. Унаөн тјан пөвсыс, ферт, лыдфылісны
„Правда Севера“—ыс англискөј капитанлыс піс
мө, коді зев јона шенчыс: сјјө воөма портө да
абу-на удытөма сетны Архангелскө воөм јыв
чыс телеграмма, а ковмөма-нын бөр петны гор
тас,—судноыс вөлі грузытөма өтө суткыс ре
гыдөн.

Сја-жө кычі вөрзаводјасын, вөр біржајасын
котыртөма грузчикјаслөн устојчөвөј постөјаннөй
кадрјас. Колөм каднас ми вермим јона вынөдны
біржајасөс да механичирүјтны налыс ужјасөс.
Вөр біржајасын ужалөны 150 автомөсовоз, 25
автомашина, мотовозјас, тагачјас да с. в. Вөр
материалјас мыччалөм куча ужјасыс механичир
үјтөма 90 прөцент вылө.

Ставыс тајо обеспечітис, мыј мi ужалім штраф-
јастог омөла грузтөмыс да пароходјас сулөдө-
мыс. Став навигаціја чөжөн Архангелск да Онега
портјасын ез вөв нөтө штраф іностраннөј лесо-
возјас сулөдөмыс.

Но емөс, дерт, біржајас вылын і сузсытөм-
торјас. Сің, дэскыдінын біржајас вылын (тајо і
өткымын вөрзаводјасын) вөлі електроенергіја
сузсытөм, мi егө вермө сіјөс тыртны весіг і Циг-
ломеңса электростанціја лөзөмөн.

Тајі Војвыв крај портө олөмө ассыс медыжыд
могсө — странаөс індустріамырујтөм вылө, соци-
алистическөј стрөјка вылө валута шедөдөм.

Отчотнөј кадөн мi сетім страналы індустрі-
ализаціја вылө, мiјан выл стрөителствојаслы ма-
шинајас нөбөм вылө 240 мiллон шайт валутаөн,
а ставсө Војвыв крај вiт во чөжөн сетіс 300
мiллон шайт.

* * *

Уна вөчөма і мукөд пөлөс экспорт Војвыв
Крајыс паскөдөм куҗа. Војвыв крај экспорт вылө
сетө выј, шабдi, пушњина, черi, разноекспорт.

Отчотнөј кадын мi вөчiм 306 сурс центнер
выј, унжыкыс сес муніс экспорт вылө. Тајө-жө
каднас мi сетім 44600 тонна вылын качества
шабдi, кодi муніс кыҗi овечественнөј промыш-
ленность вылө, сің-жө і заграницаө. Мi јона сод-
тiм пушњина заготовкајас. 1931 воын-кө мi заго-
товітiм пушњина 3.348 сурс шайт дон, 1934 воын

заготовітöма-нын 5469 сурс шайт дон, а отчот-
нöй кад чöжнас пушнына заготовітöма вöлі 18.135
сурс шайт дон.

Но тани ми егö-на ставсö вöчö. Мијан почан-
лунјас јона ыжыджыкöс-на тамында заготовка-
јас дорыс. I мијан воын сувтис мог освоитны
выл рајонјас пушнына заготовкајасын да пас-
кöдны заготовкајасыс ыждасö. Та мogyс таво
вöлі чукöртöма охотныкјаслөн-промисловикјаслөн
торја совещанье. Тажö слот вылын пунктöма вöлі
мог кыкмындаавны пушно мехзаготовкајас.

Тажö војасö Соколскöј бумажнöј фабрика
вöлі вужсагыс переоборудујтöма. Но соколцы
оз-на тырвыјö исползујтны сылыс производст-
веннöј вынсö. 1930 воын фабрика вöчис 38,6 сурс
тонна бумага, а 1934 воын — 42 сурс тонна.
Быдмöмыс тöдчана, но абу на тырмана. Глав-
бумпром донјалом серви Соколскöј фабрика оз
омöма ужав.

Цельмулоза вöчöм ми егö содтöј, сы вöсна, мыј
Свердловскöј завод вужöдöма вылын сорта
специалнöј назначеньеа цельмулоза вöчöм вöлö.

Соколлөн промышленинöй быдмöмыс ылö комис-
сијö жишшчно-бытовöј условијейассö, кодјас ко-
мисны важ рабочöј посолокыс. Соколскöј органи-
зацияјас ез тырмымөн косасны, медем исползујт-
ны став сöмсö, кодi вöлі лөзöма крајевöј бюд-
жет куъа да вескыда правительствосаң. Таыс
увжык-на: Крајисполкомөн лөзöм сöм реалзуј-
тöмсö Сокол ордис i прав вöлі советјаслөн Со-

колскöй районнöй сjeзд, кор шуис Соколскöй рай-
исполкомлыс ужсö шогмытöмөн.

Тажö-жö колö вiставны Красавино жылыс. 4
воён Красавинскöй фабрика вöчiс 17 мiллон квадрат.
метр суровöй ткањяс, а сылөн прöдукциjаыс ар-
тавсö 26 мiллон шайт дон. Нö жiмшщно-бытовöй
условijеjас, школаjаслөн, больничалөн положенijеыс
колö шогмытöмөн, i меjона рекомендуjта В.-Ус-
тугса вескöдлысjаслы ыжыджык выlманijе пук-
тыны тажö зев колана участок вылас.

III. МЕСТНОJ ПРОМЫШЛЕННОСТЫ УЖАВНЫ УБЫТКАТОГ

Вужа мукöд сикас промышленностjасö.
Ыжыд предпрjатijеөн мiжан лöб „Коммунар“
завод Вöлөгдаын. Ёк выльпöв реконструктируj-
тöма-да, тажö воjаснас зöла, жынвыjö кустарнöй
мастерскöйыс сijö быдмiс ыжыд машиностроитель-
нöй заводö, сылөн продукциjаыс öнi мoгмöдö
не сöмын краjаыс потребностjассö, но i мунö Соjуз
пыщса мукöд районjасö, торjөн Уралö.

Сылыс медыжыд вермöмөн колö лыдфыны
автомесовозjас вöчöм освоитöм. „Коммунар“-лөн
инициативаыс торjа дона сы вöсна, мыj автoмесо-
возjас вöчöмсö освоитöмыс мездö мiжанöс ино-
стрaннöй зависимостыс — мi-öд öнöя-на автовоz-
jастö вaлiм заграницаыс (импортируjтiм). Öнi
„Коммунар“ лeяc-нiн куjиm машина, код пыщкыс
öтiсö тi верманныд аздыны Архангельскыс.

Воjыв краjлөн местнöй промышленностис ар-

талә 40 саяс предпріавіје (пычзан промышленностлыг предпріавіјессә артавтәг), унабн сійә предпріавіјес пыщсыс ужаләны шогмытәма. Бостам, прімер тужә кірпічнәј заводјас. Наяә вермәны вәчны сезоннас 90 мільон кірпіч гәгәр. Вәчәны-жә сәмын 50 мільон. Мәднәгән-кә шуны — 40 прәчент мында производственнәј вынсә кірпічнәј заводјасыслыг мі оҗ использујтәј. Сы вәсна өнә мјан мөг — паскәднәы кірпіч завод лыдсә да освоітнә налыг вынаунсә (мошностсә).

Мі сувтәдәм ас вәчә мөгән бурмәднәы меставывса промышленнәј предпріавіјесән вәскәдләмсә. Та мөгыс вәлә чукәртәма совещаніје, кәнә мә сорнәтәм предпріавіјесән вәскәдлыг-јасыскәд најә мөгјас јывсыс да індәм ужалан план. Меставывса промышленностләән основнәј мөгән ләә убыткатәг ужаләм вәсна тыш. Мјан-әд абу ещә сещәм предпріавіјесыс, кәдјас вәыввоә оз вермыны әтләәднәы ужыслыг өтә помсә мөдыскәд. Колә рәшәтәлнәја веннә таяә практикасә — ужавнәы нә сәмын убыткатәг, нә і обәсечәтнәы промышленност пыщкәсса накопләнәјесә.

Торјән колә сорнәтнәы мукомолнәј промышленност состојаніје јылыс. Кызвын мелнәчәјасыс крајын әк өнәја кадәз вәлә еновтәма, на пыщкыс уна кәссәсны да әкәз пәтәсны стрәјсыс. Рәј-исполкомјас да сәлсоветјас унжыклавс пәштә кнәм ез вәчәлыны, ләбә вәчәләсны-кә — зев ещә,

медым ескө оборудујтны мельничассө, ремонт-
рујтны најөс, доңтавны да ыелезны кйсыны.
Шук та вөсна уна районјасын лоі вывті сөкыд
положеніе ыаы ізөмөн. Тајө сөкгаммө нөшта-на
сіјөн, мыј ыаыөн паскыда вузасны заводігөмөн
рајонјаслы ковмө паскыда переработајтны став
ыаысө, кодөс вөлі чукөртөма ыаы поставкаөн
да ыаы нөбөмөн.

Мельничөј овмөссө матыса кадын-жө колө ва-
јөдны бур пөрадокө!

Ті төданныд, мыј өті центральной мөг, коді
сулалө талуңја лунө, сіјө төварбергөдчөм
өд өд өдөм. І тајө мөгсө оломө нуөдомын төдчана
местаө сувтө кустарно промысловөј кооперація.
Өні крајувса кустпромкооперація өтувтө 39,7
сурс кустарөс, на пыщкыс 31 сурс мортыс —
артелса шленјасыс — ыывбаба. Кустарно-промыс-
ловөј кооперація тајө колөм каднас петкөдіс
рынок вылө сещөм төвармасса, кодлөн ыждаыс
муртавсө тащөм суммајасөн: 1932-өд воын — 35
мільон шайт дон, 1934-өд воын — 40 мільон
шайт дон.

Но колө шуны, мыј кустарно-промысловөј
коопераціялөн почанлуңјасыс јона-на гырысөс,
торја-нін сещөм іәдөміјөс вөчөмын, коді вермө
мунны заграңцаө (шуам, лыыс вөчөм іәдөміје-
јас, сөд езысыс да с. в.).

Абуещавөчөма колөм војасө піщөвөј про-
мышленностин. 1931-өд воын государствоөн
кыјөма чері 112 сурс центнер сырец, а 1934 өд

воын — 285 центнер. Тајо војасас стрөйтөма кык
рыбо-консервнөј завод, кодјас вонас вермөны
вөчны 5 миллион банка.

Стрөйтөма да сетөма експлоатацияо Соколын
сгушшоннөј јөв завод. Сылөн вөса производи-
тельностьс — 4 миллион банка сгушшонка.

* * *

Крај ез вермы освоитны ставнас сјјө 2800 сурс
шайтсө, кодөс правительство лезлис ширпортреб
промышленность паскөдөм вылө. Вел уна район-
јас тајо делөнас вескыда оскандамитчисны. 1935-д
воын тајо омөмторсө колө бырөдны.

Тајо војаснас крајын кыптис да сөвмис про-
мышленнөј база Печераын. Нөшта революция-
өзса кадын-на вөліны злөмјас төдмөдны, мыјөн
озыр Печера, но сөкі государство ез лезлы сөмсө
исследовательскөј ужсө нуөдөм вылө, Печералыс
озырлунсө төдмөдөм вылө.

І сөмын өні, Сталин јорт возмөстчөмөн, заво-
дтитис планөвөја төдмөдөмјас нуөдөм, а сөсса
і Печералыс озыр пышкөссө освоитөм. А сөні
ем ізшом, нефть да весиг сөщөм редкөј элемент-
јас, кыңи раді.

Печералыс озырлунсө разработајтөмыс зик
вылног сувтөдө крајын промышленность вопрос-
јассө, өд сы возын перспективаыс — снабжајтны
печераса ізшомөн не сөмын Војвыв крајөс, но
і став јевропейскөј војвывсө. Тајо промышлен-
нөј центрслөн ассамлуныс нөшта сыын лөө,

мыј сїјö сулалö кык націоналнöј рајонјас — Нещецкöј округ да Коми область, — öтлаасан Інын. Печераын промышленность развівајтöмыс вортас вьвтї ыжыд положїтельнöј рол тајö націоналнöј рајонјасыслыс колчöмсö бырöдöмын.

IV. ТРАНСПОРТÖС — ВÖР ОВМÖСЛЫ ОТСÖГ ВЫЛÖ

Вужа сорнїтны мїјан овмöсын öтї эескыд места јылыс — кöрттуј транспорт јылыс. Кöрттуј транспортлөн ассамлуныс сыын, мыј сїјö колчö і талунја мїјан потребностјассыс і сїјö потребностјассыс, кушöмöс кыпöдöны воэö нуöдан перспектївајасыс. Мїјанлы бура гөгöрвоана, мыј Војвыв крајын кöрттуј ем леснöј магїстрал. Пышкöсса рыноклөн вöрматерїал вылö спросыс сувтöдö Војвывса кöрттуј вылö, торја-нын 5-öд да 6-öд рајонјас вылö, вьвтї ыжыд кывкутöм. А бурещ-да тајöс і оз кöсјыны гөгöрвоны НКПС-ын ужалысјас.

4 во чöжөн Војвыв крајыс кöрттуј куэа петкöдöма 17 мїллон кубометр древесїна. Лыдпасыс, эерт, ыжыд. Но мї вермїм ескö страналы сетны нöшта-на унжык вöрматерїал.

Торјөн бостны-кö, öтї помкаөн кöрттуј транспорт колчöмлөн лöö прöстöј раціоналїзаторскöј меропрїятїејас вылö небрежнöја вїзöдöм. Öнöз-на öд вагонјасö вöрсö грузїтöны кїөн, кустарнöја, сїз-жö, кызі і уна во сајын вöчлїсны.

Міжан көрттулөн грузыс особөй — вөрматериал-
яс, сиз-кө көрттү транспортлыс ужсө міжан кра-
йын колө перестроитим сиз, медым сизсө вөлі сув-
төдөма медвојдөр вөрвмөслаы служитөм отсөсөм
вылө.

Міжанлы көв мыј, а колө ештөдны туј вожяс
стрөитөм: стрөитны сещөм вожяссө Коноша —
Велск да Пиуг — Сыктывкар. Кытчө-нө
шөгмө сещөмторыс, кор первојја вож стрөитөмсө
сувтөдөма Велсксан 9 кілометр ылачын — колө-
ма волсавны сөмын 9 кілометра куза туј. Колөма
вөчыштины зев-нын еща, сөмын 1935-өд нова пла-
нын абу лежөма сизсө стрөитөм вылө сөмсө.

А вөд татчө грузяссө вөјөм да кракитөм вылө
мі-визам быдво вывті уна сөм.

Транспорт омөл уж жылыс висталө вывті жыт
аваріјностыс, мыјыс кывкутөмыс, шуам пөпутьдө,
уеб ые сөмын тујывса адмињстрація вылө, но
і помитотфеляс вылө. Помитотфеляс кывкутөны
аваріјяяс лөомыс: өд унжык аваріјяыс лөб сыв-
вөсна, мыј улын трудөвөј дисциплинаыс, ыжы-
далө разгылдөјство да расхлабанность, а колды-
нө, оз-кө помитотфелясы, ков котыртын көрт-
туј вылын ужалыс массасө тајө лөкторяссө бы-
рөдөм вылас.

Став сөветскөј организацијајассан Сјездлы колө
корны, медым најө сетисны вөзмөстчана да феј-
ственнөј отсөг көрттү транспортлы.

Ва транспорт шөгмана тыртө груз кыс-
калан плансө.

Ва транспортлөн основнөй мөг — решительнөја
зонмөдны дисциплинасө. Торја-нын тајө инмө Пе-
чераса порты, кодлөн ужыс ыкеытчө шогмытөм.

Мөд мөг ва транспорт куза лөб посны јујасөд
ветлөм вылө мапкыда пукалан ыжыд флот лөсө-
дөм. Сөмын сек мө вермам лөсөдны ылыс рајон-
јасын нормалнөја төварбергөдчөм да мезмам
уна сурс тонна груз вөвјасөн кыскалөмыс.

Кымын-кө кыв Војвылын свјаъ јылыс. 4 во
чөжөн свјаъ органјас вөчисны зев уна. Мө вер-
мөм лөсөдны вескыд провод Москвакөд, ыуна
бурмыштис уж телеграфлөн да с. в. Но тајө зев-на
еща. Талун свјаъ органјаслөн ужыс ыкеушөма
оз вермы мөјанөс мөгмөдны. Ог вермө мө мөрит-
чыны телефон безобразнөја ужалөмөн, торја-нын
сөјө телефоннөј сев ужөн, кодө јитө рајсполком-
јасөс селсөветјаскөд. Сөз-жө ыкеушөма оз мөг-
мөд мөјанөс радиосетлөн талунја ужыс сывөсна,
мыј унжык радиочутјасыс мөбө чөкөз оз ужавны,
мөбө ужалөны вывти өмөла.

V. БОЛШЕВИСТСКОЈ КОЛХОЗЈАС ВӨСНА, ЗАЖИТОЧНОЈ ОЛОМ ВӨСНА!

Вужа сорнытны Крајувса вөз му овмөс јылыс.

Став странакөд өтщөщ мө пунктөм зев ыжыд
выманјө вөз му овмөсөс социалистическөја пере-
устроитөм вылө. Талун кезлө крајын коллектив-
чөрујтөма 76 прөцент мында овмөссө. Ликвиди-
рујтөма кулачествоөс кыдө классөс. Колхозник-

јас да колхозчицајас мезмісны кулацкөј експлоа-
тацја да кабыр улыс.

Коллективизацја көд өтщөщ муніс візму овмөс
механізірујтөм, колхозјасөс машиннөј техникаөн
озырмөдөм. Тааун кежлө крајлөн ем 15 машинно-
тракторнөј станцја, кымынкө машинно-сенокос-
нөј станцја да 1935-өд воын стрөйтчыссө нөшта
10 МТС. Сыыс кынзј, сувтөдөма сорңи кымынкө
меморативнөј станцјајас котыртөм јылыс, код-
јасөс лөө вооружитөма вына челабинскөј трактор-
јасөн да мырбертан машинајасөн — најө отсөгөн
мі вермам өдзөдны выл мујас освоитөм.

Му вөдөтөмын крајлөн вермөмјасыс збыл вывті
гырысөс. Көза площадь колөм војасө паскө-
дөма 150 сурс гектар вылө. Но медыжыд вер-
мөмыс мјан лөө сыын, мыј таво мі кыпөдім һаң
культурајаслыс урожајностсө гектар вылыс шөр-
кодә 12,6 центнерөз да сизөн урожајност бок-
саһыс мі петім Сојуз пыщкын өтө медвозза
местаө. Нынөм і шуны, тајө — почетнөј урожај!
1930-өд во серті мі таво чукөртөм һаңсө 25 ми-
лон пуд вылө унжык.

Тајө војасө төдчымөнја паскөдөма техниче-
скөј культурајас көзөм, содіс овошцјас улын
площадьыс. Овошцјас да картупел улын муыс
крај пастаын 70 сурс гектар гөгөр да тајө јона
мездіс мјанөс крај ортсыыс овошцјас да кар-
тупелсө вәјөмыс. Но оз поз тајө вермөмјас
вылас еновтчыны. 1935-өд вөса көза кампаніје

дырји коло нөштә паскөдны көзә площадјас, сы пыщкыи щөш овощјас да картупель улө.

Скөтвиқомын Војвыв крајын вөлни сещөм-жө вежсөмјас, кушсөмөс мунисны став Сөвет Сојуз пастаын. Кычї 1 став Сөвет Сојуз пастаын, мас-сөвөја коллективизација мунигөн первојја периодас, колхозјас стрөитны заводитигас классөвөј тыш чорчөмөн, јона чинис скөт лыд, скөт лыд содтөмыс мунис јона 1чөт өдјасөн. Но 1934-өд восан заводитөмөн-нын серпасыс вежсө да талунја лун кежлө мјан ем-нын став подулыс, медым шуны, мыј сура скөт стада содөм пондас муинны өдјө, а матыса кадын тајө ужсө — скөт стада содтөмсө — лөө решительнөја өдчөдөма.

Та вылө мјан ем став колана условјејас. 400 сурс јурис унжык сура скөт мјан талун сулалө колхознөј фермајасын, көнї скөтлы лөсөдөма торја бур условјејас. Мї сувтөдам могөн, медым быд колхозлөн 1935 воын-нын вөл МТФ.

Ыжыд рол скөтвиқом кыпөдөмын ворсисны сталинскөј ударникјас да Ивановскөј областкөд социалистическөј ордјысөм. Талун кежлө колхозјасын да совхозјасын лыдчысө 800 сталинскөј ударник. Матыса могыс мјан лөө сыын, медым дасмындаөдны ударникјаслыс радјассө, скөтвиқөмын знатиөј јөзылыс радјассө.

Мјан крајын абу-нын еша возынмуныс колхозјасыд. На пыщкыс сојасөн-нын чикөз матыст-чисны Сталин јортлыс лозунгсө өлөмө пөртөмө — колхозјасөс большевистскөјө, а колхозникјасөс

загіточнѳасѳ пѳртѳм јылыс. Сещѳмјасыс, напри-
мер, Леѳн ѳма колхоз Вельскѳј рајонын (ју-
ралымыс — двадцатѳјатѳысачѳнѳк Васѳмјев),
кодлѳн ем 1400 мѳс јур, сещѳмыс Ломоносов-
скѳј колхоз Холмогорскѳј рајонын, кѳнѳ быд кол-
хоѳнѳк вылѳ воѳ скѳтыс 6 јурѳн да ташѳм кол-
хозјасыд зев-на уна.

Кык мог лоѳны талуи вывѳтѳ тѳдчанаѳс кол-
хозјасѳс овмѳс да катыртѳѳм боксаѳн нѳшта јон-
мѳѳѳмын. Первојја мѳгыс лоѳ колхоѳнѳкјасыс
классѳвѳј еуелунсѳ кыпѳѳѳмын да кулак колас-
јаскѳд да најѳ агентуракѳд — подкулачѳнѳкјаскѳд,
саботажѳнѳкјаскѳд, разгѳлѳајјаскѳд, гусасысјас-
кѳд, лодырјаскѳд — тышкѳсѳмсѳ чорѳѳѳѳмын.
Мѳѳ мѳгыс лоѳ колхозѳн вескѳдлыс кадрјасѳс
— правлѳнѳјеса јуралысјасѳс, бригадѳрјасѳс да
мукѳѳѳс гѳтѳвѳтѳм да переподготовѳтѳм. Мѳјан
колѳ сыѳѳ воѳдчыны, медым колхознѳј кадрјас
вѳліны устојчѳвѳјѳс, медым ез вежласны. Тајѳ
торјѳн ѳнмѳ колхозын јуралысјаслы, медым најѳ
пукалісны ѳѳѳ местаас кѳѳ-нѳн, шуам, сещѳм
срок, кыѳѳ мѳјан крајын вескѳдлана уж нуѳдыс-
јас: Вл. Иванов, Пр'адченко, Аустрѳн да мукѳд.
Мѳ, со, 4 воѳн-нѳн „дежурѳтѳм“ да он-кѳ вѳтлѳј,
ог-ѳ кѳсјѳј муны (аплоѳѳсментјас). Кол-
хозѳн вескѳдлыс устојчѳвѳј кадрјас — со мыј
сајын колхозыдлѳн овмѳс да катыртѳѳм боксаѳн
јонмѳмыс.

Кымынкѳ кыс меным окѳта шуны вѳѳ јылыс,
кодлѳн тѳдчанлуныс мѳјан условѳјесын зевыжыд.

Сөмын-тај төдчанлуңсө унаоң шөкыда вунөд-
лөны. Шук сы вөсна мїјан велуналаын артмөма
вөв діно мїстөма (преңебрежїтельнөја) візөдөм,
кодөс партїја да правїтельство важөн-һын чорыда
осудїтісны. Сїјө мїстөма візөдөмыс вайөдө вөв
лыд чїнтөмө, сетчө, мыј мї ог дөчөрітөј маточ-
нөј состав, сетчө, мыј ремонтнөј составыс мїјан
колөм серті јона ещажык.

Колө бергөдчыны вөвлаң чужөмбансн. Ко-
тыртны массајасөс вөв вөсна тыш вылө сіз-жө,
кыңї сїјөс вөлі вөчөма јөла скөтвізөмын, тор-
јөн шуны-кө—танї сіз-жө колө котыртны ста-
лїнскөј ударнїкјасөс выдвігајтөм.

Коллектївізаціјакөд радын мїјан быдмїсны сов-
хозјас. Онї краын 20 совхоз, најө скөт карта-
јасын сулалө 23 сурс сура гырыс скөт. Онї
почө-һын шуны, мыј мїјан совхозјас вужїсны-һын
„пускөвөј“ кадсө да төдчымөн јонмїсны. Та јылыс
петкөдлө, шуам көт, сецөм факт, мыј таво сов-
хозјас вузалїсны колхознөј фермајаслы да колхоз-
нїкјаслы 3.500 молодһак.

Сїктса овмөсын шедөдөм став тајө вермөмјас
база вылас мї успешнөја нуөдім краын візму
прөдуктајас заготовїтөм, кодлөн ыждаыс пыр
өтарө содө, 1930-өд воын, напрїмер, вөлі заго-
товїтөма һаң 42 сурс тонна, а таво һаң пос-
тавкаоң чукөртөма 58 сурс тонна да сыыс кыңї
һөбөма 34 сурс тонна. Выј, јај, шабді, турун да
мукөд прөдуктајас заготовїтөм сіз-жө содіс.

VI. ДУГДЫВТОГ ПЫРТНЫ КУЛТУРА КОЛХОЗНОЈ ОЛОМО

Ег вунөдлөј ми коммунальнөј овмөс жылыс. Тајө војасас оланінјас стрөйтөм ылаө вөлі виқөма 70 миллион шайт. Мунисны најө кызвыннассө Архангельскын стрөйтчөм ылаө, крајувса центр лөсөдөм ылаө. Тајө војаснас ми стрөитім, збылног шуны-кө, Архангельскөн жыңјөн, — өд сійө, мы стрөитөма тајө отчотнөј каднас, јона ыжыдзык важ Архангельскса жимшиңнөј площадыс. Революцияөз-кө Архангельскын вөлі 65 сурс олыс, а 1925-өд воын 90 сурс гөгөр олыс, то өні Архангельскын оло-нын 250 сурс морт. Архангельскын стрөитөма ыжыд театр, дом свјачі, уна пывсаңјас, уна клубјас, сөгса сөветјаслыс керка, уна средствојас вөлі виқөма улчјассө көгтөм ылаө да посјөм ылаө. Ставыс тајө пөртис Архангельскөс сещөм карө, кодөс абу јанңім шуны збылыс крајевөј центрөн.

Коммунальнөј стрөйтчөм боксаң колтчисны тащөм рајонјас, кызі Вөлөгда, Сокол, Устуг, Котлас да мукөд. Колө 1935-өд восаң-нын төдчымөн содтыны тајө карјасас капитал пунктөмсө.

Көв мыј, а колө вайөдны пөрадөкө рајоннөј центрјасөс, но секі-жө не ещажык вын колө вескөдны колхозјасө култура пыртөм ылаө. Колхозчыкјаслыс маверіальнөј оломсө кыпөдөм куңта ми вөчим-нын зев уна, културно-бытовөј стрөитчөм боксаң-жө — зев-на еща. І өні колхознөј

еікт воґын став аслаас ыжданас сувтöны сешöм моґас, кыґи гредґаслыс умґяссö вескöдöм, москґјас вöчöм, садґас садґтöм, колхозґаслы клубґас стрöйтöм. Советґас крајевöј сјезд трібуна ывывсаґ ме чуксала став селсöветґасöс да колхозґасöс котыртны ордґысöм медбура благоустроитöм культуриöј колхоз вöсна. Сöмын сек, кор ми вермам пыртны колхозґасас сешöм культурасö, ми вермам сорґытны, мыј ми матыстґим југыд, долыд да гаґа олöмас.

Финансґас боксаґ мијан крај омöла ужалис 1934-öд воын. Шогмытöма ужалим, торја ын добровољной плаатеґјас чукöртöмын, зајом куґа ывносґјас чукöртöмын. Шук сы вöсна мијан ем уна колхоз, кодґас гґжеомаöс зајом ывлö 8-10 суре дон, а öнöґ-на ез чукöртны весіг öви көпеґка. Шук та вöсна 4-öд кварталын сöм мобілизујтан плаансö тыртöма сöмын 83 прöцент мында. Шук та вöсна народной овмöс пыцса тајö участкасö кыскöмыс, воґлаґ петкöдöмыс талуи лоö öви медеа актуальной моґөн. Петкöдны тајö участкасö ми обґазанöс!

Кымынкö кыв крајувсаб јуджет јылыс. 1930-öд воын вöлі виґöма (рöскодујтöма) меставывса бјуджет куґа 57 мґллон шјат, 1934-öд воын — 124 мґллон шјат. 1935-öд воын ми арталам виґны 160 мґллон шјат гöґöр да сы пыщкыс 70 прöцент мында бјуджетсö лоö виґöма ужалысґаслы культурно-бытöвöј обслуґиваґґје ывлö.

* * *
Товарбергдчөмын мѣян зев уна сузсы-
төмторјасыс. Потребительскөй кооперація мѣян
ужалө зев-на омөла і ез весшөрө сїјөс відны сө-
ветјас рајонувса пөштѣ став сјездјас вылын. І ко-
операціяын, і госторгозъаын мѣян зев-на уна
растратајас да гусабөмјас, кодкөд колө њемжа-
миттөг тышкасны.

Ферт, гөгөрвоана, мыј товарбергдчөмын торја
њдыд вѣманїе өнї колө пуктыны њакөн тор-
гунтөмы.

* * *
Мѣян крајын став шедөдөм вермөмјас пыщ-
кас торја местаын сулалөны проевешщөні-
еөыи шедөдөм вермөмјас. Мї лоим дорвыв гра-
мотаа крајөн, всеобщщөй обучөніе нуөдыс крајөн.
Төдчымөн содіс лыдыс шөр да выщөй школајас-
лөи. 1930-өд воын-кө мѣян вөлісөмын-на 4 выс-
щөй учебнөй заведењїе, өнї-њын сөщөмыс 10. Ар-
хангельскса лесотехнїческой институтын велөдчө 5
курс студент гөгөр. Көймөд во ужалө лесотех-
нїческой академїа, кодї кутө Всесоюзнөй төд-
чанлун.

Архангельскса медицинскөй институт кык во мысты
лезас ас крајын велөдөм медвоzza врачасөс.

Но і танї, ферт, мѣян зев-на уна сузсытөм-
торјасыс, кодјас медвојдөр петкөдчөны сыын,
мыј меставывса организаціяјас омөла төжды-
сөны учїтель вөсна, торја-њыа сїктса учїтель вөсна

да школа вöсна. Уна райсполкомјас кутöны учитемјаслыг уждонсö (Гразовец, Котлас, В.-Устуг і мукöд), оз тöждыны учитемјасöс снабжайтöм вöсна, учитемјаслы патера сетöм вöсна. Уна районјасын шогмытöма сувтöдöма школајаслы пес лöсöдöмыс.

Колö предупредитны сјезд вылын став участвуйгыјассö і медвојдöр райсполкомјасын журамыјасöс, мыј быд райсполкомлыг ужсö ми пондам донјавны сы серті, кычі најö тышкасöны школајасын, болычајасын да мукöд культурнобытöвöј учрежденијасын нормалнöј уж пунктöм вöсна. Торја тöждысöм колö сетны здравоохраненије ужлы.

Социалнöј обеспеченије ужын тöдчымöн пакöдöма опекуйтöм јöз контигентсö, содтöма красноармејец семјаслы отсöг сетöм. Котыртöма инвалиднöј кооперація. Лöсöдалöма нарошнö школајас немöјјаслы да сінтөмјаслы.

Сöветјас ужын основнöј тырмытöм торјөн колö лыддыны сјö, мыј најö абу тырмымöн јитчöмаöс массајаскöд, оз тырмымöн тышкасны бура ужалыг сöветјас секціяјас да депутатскöј группајас лöсöдöм вöсна, сöветскöј актив быдтöм вöсна да најс сöветјас гөгөр котыртöм вöсна.

Районувса сјездјас вылын сöветјаслыг ужсö јона чорыда критікујтисны. Міјан могуыс лöö сыын, медем артыштны сјездјас вылын став ценнöј висталöмјассö да вöчны сетыг аслыным колана выводјас. Сетыг öти выводöн лöö — тышкасны

селсöветын авторитетнöй јуралыс вöсна, сиктын пролетариат диктатура органöн надежнöй вескöдлыс вöсна. Рајонувса вескöдлысјаслы колö бережнöја тöждысны селсöветса председателјас вöсна, отсавны налы, кыз позö омöлжыка командунтны на вылын i, дерт-нын, зикöз öтказитчыны ковтöм лок практыкасыс — администрирунтöмыс да репрессия туј вылö щöкыда некущöм помкатöг сувтöмыс.

Виçодлан-кö селсöветјасын важ јуралысјаслыс списоксö, шоч мортлөн на пыщкыс абу выговорјас мibö мукöд пöлöс взысканijeјас партинöй да советскöй виç куçа. Унаыс селсöветса председателјаслы выговорјассö сетавлöмабс „на всакij случај“, „медым буржыка ужалас“. Гөгöрвоана жö, мыј сöмын бюрократјас вермасны ташöм методјасөн „бурмöдны“ селсöветса председателыс ужсö. Колö шыбытны i ташöм тунтöм лок практикатö.

I медбöрын—советјасö бöрјысöм јылыс. Советö бöрјысан тавоса кампанije петкöдчис вöвлытöм вöзмöстчöмөн быд участокын — карјасын, предпрјатijeјасын, колхозјасын, вöрын; вöвлытöм ыжыд вöзмöстчöм петкöдлисны нывбабајас. Војвыв крајувса карјасын-кö колöм бöрјысijјасын бöрјысан собрањijeјас вылö волисны 72 прöцент мында избирателјасыс, то таяö перевыборыс вылö волисны-нын 94,7 прöцент мында бöрјысыс, мöд-ногөн-кö шуны — став олысјасыс: 5 прöцент мында олысыд-öд сijö висысјас, командировкаын

ветамејас да с. в. Сецшөм-жө воцмөстчөм і сиктјасын. Сиктјасын колөм бөрјысеігас-кө участвуйтисны 63,2 процент бөрјысеымыс, тајө бөрјысан кампаніје дырјыс бөрјысејаслөн процент кыптис 85,8-өц. Тајө — політика боксан вывті ыжыд вермөм.

Менамөн вөчөм ітогјасыс сецшөма-жө імөны і Комі обласълы да Ненецкөј округлы. І Комі обласъ, і Ненецкөј округсіц-жө муісны јона воцө овмөс да культура стрөітөмас. Мі ескам, мыј тајө кык націоналнөј рајонјасыс матыса кафын-жө сувтасны воцынмуыс рајонјас радө. Тајөн вынөбдчө Војвыв крај котыртөмлөн вескылауныс.

Гырыс вермөмјасөн соціалізм стрөітөмыс, міјан леітінскөј партыјалөн вывті ыжыд авторітегыс, уна міллон ужалыс массалөн ВКП(б) Централнөј Комітет гөгөр котыртчөмыс да сылы помтөм ескөмыс, ставмувывса ужалысјас вожд. Ста лін јортлөн јурнуөдөмыс нөшта јонжыка лөгөдө міјан классөвөј врагјасыс да сіјө агентуралыс эверсама лөгкутөмсө. Жугөдөм, но бырөдтөм-на классөвөј враг, өстаткі ловсө кутігөн, нөшта-на заводітлө вредітны соціалізм стрөітөмлы. Кујмыс презреннөј подонокјасыс (коласјасыс) чіновјевско-каменевскөј оппозиціјалөн массајаскөд став ітөдсө воштисны-да, фашістско-террорістическөј группаө котыртчөмөн зілөны, міјан рөфыналыс медбур піјансө влалөмөн, пыртны міјан радјас пөвсө паыка. Уна міллонјасөн радејтана Кіров

јорт былө, мијан партијаон да советјасөн өтї доня
веккөдлыг былө ускөдчөм бостчөдыјассө, котыр-
тыјассө да подлөј выејассө колө бырөдны нем-
жалиттөг.

Мијан мөг — јонмөдны советјасөс, кыңи проле-
тарјат фактатура органјасөс, былөжык кыпөдны
классөвөј бөителнөсө, ердөдны да жугөдны клас-
сөвөј врагјаслыг пөж ујјассө. Колө төдвылын
кутны мијан геңиалнөј вожд Сталин јортлыг кы-
јассө, мыј классјастөм общество оз вермы воны
самотокөн, мыј сїјөс колө завојутны да стрөитны
уна миллион ужалыјас вынөн.

Тажө перевыборы былө ми мунам уна миллионя
колоннаон, Маркс—Ленин—Сталин велөдөмөн во-
оружитчөмөн, мунам став ужалыјас велчәшпөј
Сталин јорт јурнөдөмөн век вылыг-выл вермөм-
јасө коммунизм вөсна тышын, и некөд оз сув-
төд — оз вермы сувтөдны! — мијанлыг победнос-
нөј мунөмсө.

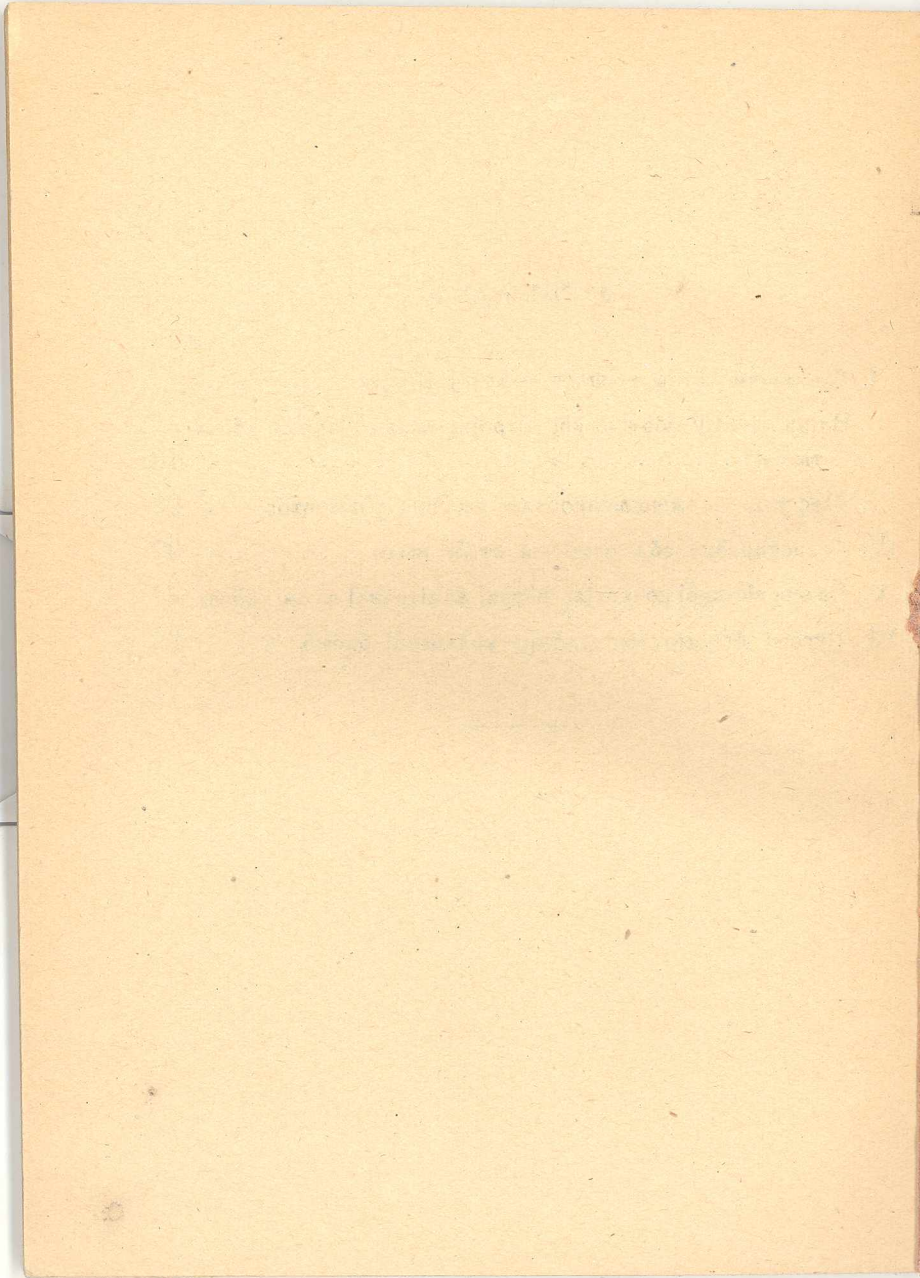
Мед олас Ставсојузса коммунист
партија да сылөн геңиалнөј вожд
Сталин јорт!

Мед оласны Советјас став мирын!
(Гора аплодисментјас.)

ЖУРИНАЛЫГ

	лiстб.
I. Социализм вiсна тышлiн славнiй iтогјас	3
II. Војна—социалистическiй стрiјка вылаi валюта вiсна тышын	16
III. Местнiй промышленностам ужавиы убыгнатiг	28
IV. Транспортiс—вiр озубiсам отсiг вылаi	32
V. Болшевиcтскiй колхозјас вiсна, зајигачнiй олбм вiсна	34
VI. дугдывтiг иыртны культура колхознiй олбмi	39

донис 45 ур.